

**GIBRID TA'LIM MODEL: MASOFAVIY VA AN'ANAVIY
TA'LIMNING ENG SAMARALI BALANSI**

Juginisova Nuriya Kurishbekovna

Navoiy davlat universiteti

So'nggi yillarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta'lim tizimida tub o'zgarishlarni yuzaga keltirdi. Ayniqsa, pandemiya davrida masofaviy ta'limning keng qo'llanilishi ta'lim jarayonini tashkil etishning yangi usullarini shakllantirdi. Shu bilan birga, faqat masofaviy yoki faqat an'anaviy ta'limning o'zi barcha ehtiyojlarni to'liq qondira olmasligi amaliyotda o'z isbotini topdi. Natijada, ushbu ikki shaklning afzalliklarini uyg'unlashtiruvchi gibrid ta'lim modeli ta'lim tizimining istiqbolli yo'nalishlaridan biriga aylandi. Mazkur model o'quvchilarga bilim olishda moslashuvchanlik yaratish bilan birga, ta'lim sifatini oshirish va resurslardan samarali foydalanishga xizmat qiladi.

Gibrid ta'lim modeli — bu an'anaviy auditoriya mashg'ulotlari hamda masofaviy o'qitish texnologiyalarining yagona tizimda uyg'unlashtirilgan shaklidir. Ushbu modelda nazariy bilimlarning ma'lum qismi onlayn platformalar orqali o'zlashtirilsa, amaliy mashg'ulotlar, laboratoriya ishlari, seminarlar va muhokamalar bevosita auditoriyada tashkil etiladi. Bunday yondashuv o'quvchilarga mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish, o'qituvchilarga esa ta'lim jarayonini yanada samarali boshqarish imkonini beradi.

Gibrid ta'limning asosiy afzalliklaridan biri ta'lim jarayonining moslashuvchanligidir. Talabalar o'zlariga qulay vaqt va joyda videodarslarni tomosha qilish, elektron darsliklardan foydalanish, topshiriqlarni bajarish hamda bilimlarini mustaqil ravishda mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Shu bilan birga, auditoriya mashg'ulotlari davomida murakkab mavzularni o'qituvchi bilan birgalikda tahlil qilish, savol-javoblarda ishtirok etish va jamoaviy loyihalarda qatnashish imkoniyati saqlanib qoladi. Natijada nazariy va amaliy bilimlar o'rtasidagi uzviy bog'liqlik mustahkamlanadi [1].

An'anaviy ta'limning eng muhim afzalligi o'qituvchi va talaba o'rtasidagi bevosita muloqot hisoblanadi. Auditoriya muhitida o'quvchilar o'z fikrlarini erkin bayon qiladi, guruh bilan ishlashni o'rganadi hamda ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantiradi. Masofaviy ta'lim esa geografik masofa va vaqt cheklovlarini kamaytiradi, turli hududlarda yashovchi o'quvchilarga sifatli ta'lim olish imkoniyatini yaratadi. Gibril model aynan ushbu ikki yondashuvning ustun tomonlarini birlashtirib, ularning kamchiliklarini sezilarli darajada kamaytiradi.

Zamonaviy gibril ta'lim tizimida raqamli platformalarning o'rni alohida ahamiyatga ega. Elektron ta'lim platformalari orqali o'quv materiallari, videolar, testlar, interaktiv topshiriqlar va baholash tizimlari bir joyga jamlanadi. Talabalar istalgan vaqtda ushbu resurslardan foydalanib, o'z bilimlarini mustahkamlashlari mumkin. O'qituvchilar esa talabalar faolligini kuzatish, ularning natijalarini tahlil qilish va individual yondashuvni amalga oshirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Gibril ta'lim modeli mustaqil ta'lim ko'nikmalarini rivojlantirishda ham muhim rol o'ynaydi. Talabalar o'z vaqtini rejalashtirish, ma'lumotlarni mustaqil izlash, turli elektron manbalarni tahlil qilish va ulardan samarali foydalanishni o'rganadilar. Bunday kompetensiyalar zamonaviy mehnat bozorida yuqori baholanadigan ko'nikmalar qatoriga kiradi. Shu sababli gibril ta'lim nafaqat bilim berish, balki shaxsning kasbiy va intellektual rivojlanishiga ham xizmat qiladi.

Biroq gibril ta'lim modelini joriy etishda ayrim muammolar ham mavjud. Avvalo, barcha ta'lim muassasalarida zarur texnik infratuzilma bir xil darajada rivojlanmagan. Internet tezligining pastligi, kompyuter va boshqa texnik vositalarning yetishmasligi ayrim hududlarda gibril ta'limni to'liq amalga oshirishga to'sqinlik qiladi. Bundan tashqari, o'qituvchilarning raqamli texnologiyalardan foydalanish bo'yicha malakasi ham turlicha bo'lishi mumkin. Shuning uchun pedagoglarni muntazam malaka oshirish kurslariga jalb etish, zamonaviy platformalar bilan ishlash bo'yicha amaliy treninglar tashkil etish muhim hisoblanadi.

Yana bir muhim masala talabalarning o'z-o'zini nazorat qilish darajasidir.

Masofaviy ta'lim elementlari ko'paygan sari mustaqil ta'limga bo'lgan mas'uliyat ham ortadi. Agar talaba vaqtni to'g'ri taqsimlay olmasa yoki o'quv jarayoniga yetarli e'tibor bermasa, bilim sifati pasayishi mumkin. Shu sababli gibridda muntazam monitoring, oraliq nazoratlar, interaktiv topshiriqlar va o'qituvchi bilan doimiy aloqa muhim o'rin tutadi.

Dunyoning ko'plab rivojlangan mamlakatlari oliy ta'lim tizimida gibriddan muvaffaqiyatli foydalanmoqda. Ushbu tajribalar shuni ko'rsatadiki, auditoriya mashg'ulotlari va raqamli texnologiyalar o'zaro uyg'unlashganda ta'lim sifati, talabalar faolligi hamda o'zlashtirish ko'rsatkichlari sezilarli darajada ortadi. O'zbekistonda ham raqamli ta'limni rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar gibridda ta'lim modelini keng joriy etish uchun mustahkam zamin yaratmoqda. Elektron kutubxonalar, masofaviy ta'lim platformalari va raqamli baholash tizimlarining rivojlanishi ushbu jarayonni yanada jadallashtirmoqda.

Kelgusida sun'iy intellekt, virtual laboratoriyalar, kengaytirilgan va virtual reallik texnologiyalarining rivojlanishi gibridda ta'lim modelining imkoniyatlarini yanada kengaytiradi. Shaxsiylashtirilgan o'qitish, adaptiv test tizimlari va avtomatlashtirilgan tahlil vositalari har bir talabaning ehtiyojidan kelib chiqib ta'limni tashkil etishga yordam beradi. Bu esa o'qitish jarayonining sifatini yangi bosqichga olib chiqadi.

Gibridda ta'lim modelida o'qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki ta'lim jarayonini muvofiqlashtiruvchi va talabalarga yo'l-yo'riq ko'rsatuvchi mentor sifatida ham faoliyat yuritadi. Shu sababli pedagoglarning raqamli kompetensiyalarini muntazam rivojlantirish zamonaviy ta'limning muhim talablaridan biri hisoblanadi. O'quv jarayonida elektron platformalar, videokonferensiya tizimlari va bulutli texnologiyalardan samarali foydalanish ta'lim sifatini sezilarli darajada oshiradi. Gibridda ta'lim talabalarda mustaqil izlanish, tanqidiy fikrlash va muammolarni tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Mazkur model ta'lim jarayonini individuallashtirish imkonini yaratib, har bir talabaning bilim darajasi va o'zlashtirish sur'atini hisobga olishga yordam beradi. Shuningdek, raqamli baholash vositalari orqali talabalar bilimni tezkor va

shaffof baholash imkoniyati yuzaga keladi. O'qituvchi va talaba o'rtasidagi doimiy onlayn muloqot ta'lim jarayonining uzluksizligini ta'minlaydi hamda o'zaro hamkorlikni mustahkamlaydi. Gibrid ta'lim modeli ta'lim muassasalariga vaqt, moliyaviy va moddiy resurslardan oqilona foydalanish imkoniyatini ham beradi. Shu bilan birga, mazkur yondashuv favqulodda vaziyatlarda ham ta'lim jarayonini to'xtatmasdan davom ettirish uchun samarali yechim hisoblanadi. Kelgusida gibrid ta'limni yanada takomillashtirish orqali innovatsion, raqobatbardosh va xalqaro standartlarga mos ta'lim tizimini shakllantirish imkoniyatlari yanada kengayadi [3].

Xulosa qilib aytganda, gibrid ta'lim modeli zamonaviy ta'lim tizimining eng istiqbolli yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu model masofaviy va an'anaviy ta'limning eng kuchli jihatlarini o'zida mujassamlashtirib, ta'lim jarayonini yanada moslashuvchan, samarali va sifatli tashkil etishga xizmat qiladi. Raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi, pedagoglarning malakasini oshirish va zamonaviy infratuzilmani rivojlantirish orqali gibrid ta'limning samaradorligini yanada oshirish mumkin. Natijada bilimli, mustaqil fikrlaydigan, raqamli kompetensiyalarga ega va zamonaviy mehnat bozorida raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlash imkoniyati kengayadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Niyozmetova R.X., Husanboyeva Q., To'ychiyeva M. O'zga tili ta'lim muassasalarida o'zbek adabiyotini o'qitish metodikasi: darslik. – Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2023. – 320 b.
2. Tojiddinova A. Gibrid va aralash ta'lim: zamonaviy ta'limda integratsiyalashgan yondashuvlar // The Lingua Spectrum. – 2025.
3. Eshankulova Sh.X. Ona tili va adabiyot darslarida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish // Tadqiqotlar.uz. – 2023. – № 23(1). – B. 34–38.